

Okruhy ke státní závěrečné zkoušce

Název studijního oboru	Učitelství pro 1. stupeň základní školy
Kód studijního oboru	7503T047
Typ studia	Magisterský
Forma studia	Prezenční i kombinovaná
Část	Český jazyk a literatura
Platnost od	1. 1. 2018

Okruhy otázek:

- Národní jazyk český.** Jeho místo mezi ostatními jazyky. Charakteristika. Útvary lokální a sociální. Spisovná čeština. Kultura řeči. Systém lingvistických disciplín.
Vymezení pojmu „literatura pro děti a mládež“, její vznik a vývoj. Specifické rysy literatury pro děti a mládež. Dětský aspekt. Žánrová struktura.
- Zvuková stránka jazyka.** Nauky o hláskách. Klasifikace vokálů. Klasifikace konsonantů dle různých hledisek. Zásady spisovné výslovnosti. Změny hlásek v souvislé řeči. Zvukové prostředky souvislé řeči. Didaktické aspekty problematiky.
Přínos osvícenství pro světovou i naši dětskou literaturu, vznik české literatury pro děti a mládež.
- Grafická stránka jazyka.** Písmo. Typy pravopisu. Pravopis, jeho vývoj a oblasti. Zvláštní prostředky psaného jazyka. Didaktické aspekty výuky písma.
Pohádky. Teorie vzniku pohádek a adaptace lidové pohádky
- Formy pojmenování.** Pojmenování jednoznačná. Pojmenování mnohoznačná a souznačná. Pojmenování opozitní. Vznik názvů osobních a osadních. Proces lexikalizace. Didaktické aspekty problematiky.
Vývoj autorské pohádky.
- Nepřímé významy pojmenování.** Pojmenování obrazná. Pojmenování expresivní. Ustálená slovní spojení, frazémy. Didaktické aspekty problematiky.
Proměny prózy pro mládež, próza s dětským hrdinou.
- Slovo a slovní zásoba.** Klasifikace slov. Slovní zásoba národní a individuální. Vrstvy ve slovní zásobě. Slovní zásoba z hlediska spisovnosti, původu, expresivity. Obohacování slovní zásoby. Slovníky a slovníkářství. Didaktické aspekty problematiky.
Dobrodružná próza.
- Tvoření slov.** Základní slovtvorné vztahy. Slovtvorné způsoby a postupy. Slovtvorné kategorie a typy. Princip slovtvorného rozboru. Didaktické aspekty problematiky.
Literatura s přírodní tematikou.
- Problematika slovních druhů.** Kritéria třídění. Charakteristika. Hranice mezi slovními druhy. Rozbor slovnědruhový a tvaroslovný. Didaktické aspekty problematiky.
Humor a parodie v dětské literatuře.
- Mluvnické kategorie jmen.** Zvláštnosti a kolísání v rodě, životnosti, čísle. Charakteristika pádů. Zvláštnosti v užití pádů. Didaktické aspekty problematiky.
Nonsens v literární tvorbě.

10. **Substantiva. Adjektiva.** Význam, tvoření, dělení a deklinační typy. Didaktické aspekty problematiky.
Česká poezie pro děti.
11. **Pronomina a numeralia.** Význam, druhy, základní rysy, deklinační typy. Didaktické aspekty problematiky.
Literatura pro děti a mládež v meziválečném období.
12. **Mluvnické kategorie verb.** Posuny v osobě, čísla a čase. Třídění sloves. Didaktické aspekty problematiky.
Obraz 2. světové války v české literatuře pro děti a mládež.
13. **Tvary verb.** Slovesné kmeny. Slovesné tvary jednoduché, složené, určité, neurčité. Slovesné třídy. Didaktické aspekty problematiky.
Vývoj české literatury pro děti a mládež od r. 1945 do konce 60. Let.
14. **Neohebné slovní druhy.** Význam a dělení. Přechody v rámci slovních druhů. Slovnědruhá homonymie. Didaktické aspekty problematiky.
Dětská literatura v českých zemích v období normalizace.
15. **Charakteristika věty jednoduché.** Větné a nevětné členy. Sémantické a syntaktické větné vztahy. Syntaktický rozbor věty jednoduché. Didaktické aspekty problematiky.
Dětský kolektiv hrdinou příběhové prózy.
16. **Charakteristika souvětí.** Souvětí souřadné, podřadné, složené. Charakteristika, dělení. Věty podle členitosti. Nepravé věty vedlejší. Syntaktický rozbor. Hlavní zásady při vyučování skladbě.
Vývoj tzv. dívčí četby.
17. **Zvláštnosti a nepravdivosti větné stavby.** Motivované, nemotivované. Příkladová doložení problematiky.
Směřování moderní pohádky k umělé mytologii.
18. **Věty podle postoje mluvčího.** Modalita a emocionalita ve výpovědi, vyjadřovací prostředky. Aktuální členění výpovědi. Výpovědní dynamismus. Didaktické aspekty problematiky.
Příběhy inspirované literaturou pro dospělé.
19. **Slohové postupy a útvary.** Stylistické hodnocení jazykových prostředků. Stylistický rozbor textu. Didaktické aspekty problematiky.
Současná světová próza pro děti.
20. **Funkční styly subjektivní a objektivní.** Slohotvorné činitele. Styl projevů mluvených a psaných. Rozbor komunikační situace a výstavby textu. Didaktické aspekty problematiky.
Současná česká próza pro děti.

Poznámky k otázkám z literatury:

Otázky se vztahují k české i světové literatuře pro děti a mládež, pokud není výslovně uvedeno jinak. K otázce patří dobové, literární a společenské souvislosti doby vzniku konkrétních děl. Zaměřte se na hlavní myšlenku, nové postupy, význam a přesah díla. Jako postup zvolte srovnávací hledisko.

Obsahová správnost	
Předkládající katedra	Katedra primárního vzdělávání
Jméno předkladatele	PhDr. Věra Vykoukalová, Ph.D.

